

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-65-06

Druk nr 651
Warszawa, 5 czerwca 2006 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o świadku koronnym
oraz ustawy o ochronie informacji
niejawnych.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Kazimierz Marcinkiewicz

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych

Art. 1. W ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przepisy ustawy stosuje się w sprawach o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy ustawy stosuje się także w sprawach o przestępstwa określone w art. 228 § 1 i 3-6, art. 229 § 1 i 3-5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 231 § 1 i 2, art. 250a § 1 i 2, art. 258, art. 296a § 1, 2 i 4 oraz w art. 296b § 1 i 2 Kodeksu karnego.”;

2) w art. 3:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Można dopuścić dowód z zeznań świadka koronnego, jeżeli łącznie zostały spełnione następujące warunki:

1) do chwili wniesienia aktu oskarżenia do sądu jako podejrzany w swoich wyjaśnieniach:

a) przekazał organowi prowadzącemu postępowanie informacje, które mogą przyczynić się do ujawnienia okoliczności przestępstwa, wykrycia pozostałych sprawców, ujawnienia dalszych przestępstw lub zapobieżenia im,

b) ujawnił majątek swój oraz znany mu majątek pozostałych członków zorganizowanej grupy albo związku, o których mowa w art. 1,

2) zobowiązał się do złożenia przed sądem wyczerpujących zeznań dotyczących osób uczestniczących w przestępstwie lub przestępstwie skarbowym oraz pozostałych okoliczności, o których mowa w pkt 1 lit. a, popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego wymienionego w art. 1.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Można uzależnić dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego także od zobowiązania się podejrzanego do zwrotu korzyści majątkowych odniesionych z przestępstwa lub przestępstwa skarbowego oraz naprawienia szkody nimi wyrządzonej.”;

3) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. Przepisów ustawy nie stosuje się do podejrzanego, który w związku z udziałem w przestępstwie lub przestępstwie skarbowym wymienionym w art. 1:

- 1) usiłował popełnić albo popełnił zbrodnię zabójstwa lub współdziałał w popełnieniu takiej zbrodni,
- 2) nakłaniał inną osobę do popełnienia czynu zabronionego, określonego w art. 1, w celu skierowania przeciwko niej postępowania karnego,
- 3) kierował zorganizowaną grupą albo związkiem mającymi na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.”;

4) w art. 5:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Postanowienie w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego wydaje sąd okręgowy właściwy dla miejsca prowadzenia postępowania przygotowawczego na wniosek prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze, złożony po uzyskaniu zgody Prokuratora Krajowego.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Sąd wydaje postanowienie w terminie 14 dni od dnia wpływu wniosku.”;

5) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. Jeżeli prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie przygotowawcze nie występuje z wnioskiem, o którym mowa w art. 5 ust. 1, wydaje w tym przedmiocie postanowienie i zapoznaje z jego treścią podejrzanego.”;

6) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Jeżeli prokurator wydał postanowienie, o którym mowa w art. 5a, albo sąd wydał postanowienie o odmowie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego, wyjaśnienia podejrzanego, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz art. 5 ust. 3, nie mogą stanowić dowodu; w takim wypadku czynności przeprowadzone na zasadach i w trybie określonym niniejszą ustawą uznaje się za niebyłe, a zniszczeniu podlegają następujące, dokumentujące je, orzeczenia i protokoły:

- 1) postanowienia o przedstawieniu zarzutów wydane w oparciu o wyjaśnienia, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1,
- 2) protokoły zawierające wyjaśnienia i oświadczenia podejrzanego, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i art. 5 ust. 3,
- 3) wnioski prokuratora, sporządzone na podstawie art. 5 ust. 1.”;

7) w art. 7 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania na podstawie ust. 1 zażalenie nie przysługuje.”;

8) w art. 9:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sprawca nie podlega karze za przestępstwa lub przestępstwa skarbowe określone w art. 1, w których uczestniczył i które jako świadek koronny ujawnił w trybie określonym niniejszą ustawą.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Prokurator wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania w ciągu 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie przeciwko pozostałym ujawnionym przez niego sprawcom. Przepisów art. 459 i 465 Kodeksu postępowania karnego nie stosuje się.”;

9) w art. 10:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przepisów art. 9 nie stosuje się, jeżeli świadek koronny w toku postępowania:

- 1) zeznał nieprawdę lub zataił prawdę co do istotnych okoliczności sprawy albo odmówił zeznań przed sądem,
- 2) popełnił nowe przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego,
- 3) zataił majątek, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lit. b.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Prokurator może podjąć zawieszono postępowanie, jeżeli świadek koronny popełnił nowe przestępstwo

umyślne lub przestępstwo skarbowe albo nie wykonał zobowiązania, o którym mowa w art. 3 ust. 2.”;

10) w art. 11:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli świadek koronny, w ciągu 5 lat od uprawnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 9:

- 1) popełnił nowe przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego,
- 2) uchylił się od obowiązku, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lit. b lub ust. 2,
- 3) zostały ujawnione okoliczności, o których mowa w art. 4

– postępowanie to wznawia się, niezależnie od podstaw określonych w art. 327 § 2 Kodeksu postępowania karnego.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli świadek koronny, w ciągu 5 lat od uprawnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 9, popełnił nowe przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe, postępowanie to można wznowić.”;

11) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. W wypadku podjęcia albo wznowienia postępowania z powodów, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1 lub ust. 4 albo art. 11 ust. 2, skazując za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, ob-

jęte tym postępowaniem, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.”;

12) dotychczasową treść art. 13 oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Wyłączając jawność rozprawy na podstawie ust. 1, sąd zarządza zakaz wnoszenia na salę rozpraw urzędzeń rejestrujących dźwięk, obraz lub zdolnych do przekazania dźwięku lub obrazu, a także poddanie się kontroli w celu realizacji tego zarządzenia.”;

13) w art. 14:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i ust. 1b w brzmieniu:

„1a. W razie stwierdzenia takiej potrzeby i za zgodą osoby objętej ochroną Dyrektor Generalny Służby Więziennej może wprowadzić ograniczenia przysługujących jej uprawnień, określonych w art. 91, art. 91a, art. 92, art. 100, art. 102 pkt 2, 5, 6 i 8, art. 105 § 1, art. 105b § 1, art. 106 § 1 i 2, art. 110a § 1, art. 113a § 3, art. 116 § 1 pkt 4, art. 130 § 1, art. 141 § 1, art. 211 § 2 i art. 218 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

1b. W wypadku braku możliwości zapewnienia świadkowi koronnemu lub osobie dla niego najbliższej świadczeń opieki zdrowotnej w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, osobom tym może być przyznana pomoc finansowa na pokrycie kosztów uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.²⁾).”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ochroną lub pomocą, o których mowa w ust. 1, 1a, 1b i 2, z wyłączeniem wydania dokumentów, o których mowa w ust. 1, można również objąć, do czasu uprawomocnienia się postanowienia określonego w art. 5 ust. 1, podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, lub osobę dla niego najbliższą w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego.”,

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Niedopuszczalna jest czynność dowodowa zmierzająca do ujawnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1, 1b i 2.”;

14) w art. 16:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Objęcie osoby pełnoletniej ochroną lub pomocą, o których mowa w art. 14, uzależnia się od złożenia Komendantowi Głównemu Policji lub Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej przez tę osobę pisemnego zobowiązania do:

- 1) przestrzegania zasad i zaleceń w zakresie udzielonej ochrony, a także
- 2) wykonywania obowiązków ciążących z mocy ustawy oraz wynikających z prawomocnych orzeczeń i decyzji – w razie korzystania z ochrony lub pomocy polegających na zmianie miejsca pobytu lub wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1.”,

b) ust. 2 uchyla się;

15) art. 17 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 17. 1. W przedmiocie zastosowania ochrony lub pomocy, o których mowa w art. 14, prokurator wydaje postanowienie na wniosek świadka koronnego, podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1, lub osoby dla nich najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego.
2. W przedmiocie ochrony osobistej, na wniosek świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej w rozumieniu przepisów Kodeksu karnego, odbywających karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych, przebywających w zakładach karnych lub aresztach śledczych, prokurator wydaje postanowienie o udzieleniu ochrony osobistej, które wykonuje Dyrektor Generalny Służby Więziennej.
3. Postanowienie prokuratora o objęciu ochroną lub pomocą osób, o których mowa w ust. 1 lub 2, może być wydane także z urzędu – za zgodą tych osób.
4. Na postanowienie w przedmiocie zastosowania ochrony lub pomocy, o którym mowa w ust. 1-3, przysługuje zażalenie.”;

16) art. 18 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 18. 1. Organem właściwym do wykonania postanowień, o których mowa w art. 17 ust. 1 i 3, jest Komendant Główny Policji, z wyjątkiem postanowień o ochronie osobistej osób odbywa-

jących karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych, przebywających w zakładach karnych lub aresztach śledczych.

2. Komendant Główny Policji określa formy ochrony lub pomocy odpowiednio do stopnia zagrożenia osób, o których mowa w art. 17 ust. 1.
3. Komendant Główny Policji, odpowiednio do okoliczności, może zmieniać formy ochrony lub pomocy, w tym wysokość pomocy finansowej.
4. Na zarządzenie Komendanta Głównego Policji w przedmiocie, o którym mowa w ust. 2 i 3, przysługuje zażalenie do prokuratora prowadzącego albo nadzorującego postępowanie przygotowawcze.
5. Zażalenie w przedmiocie wydania dokumentów, przeprowadzenia zabiegu chirurgicznego lub operacji plastycznej, o których mowa w art. 14, rozpoznaje Prokurator Krajowy.”;

17) art. 18a otrzymuje brzmienie:

„Art. 18a. 1. Funkcjonariusze Policji, w ramach wykonywanej ochrony, mogą wprowadzać, także w drodze czynności operacyjno-rozpoznawczych, współdziałając z właściwymi organami państwa, dane, o których mowa w art. 14 ust. 1, do systemów informatycznych oraz kartotek, skorowidzów, ksiąg, wykazów i innych zbiorów ewidencyjnych organów państwowych oraz jednostek samorządu terytorialnego, innych państwowych

lub komunalnych jednostek organizacyjnych oraz podmiotów niepaństwowych, realizujących zadania publiczne.

2. Podmioty wymienione w ust. 1 są obowiązane udzielać pomocy funkcjonariuszom Policji oraz współdziałającym z nimi funkcjonariuszom innych organów państwa przy wykonywaniu zadań, o których mowa w przywołanym przepisie.
3. Nie popełnia przestępstwa, kto zgodnie z przepisami niniejszej ustawy poleca, kieruje sporządzaniem, udziela pomocy w sporządzeniu, sporządza oraz zabezpiecza dokumenty lub posługuje się dokumentami, o których mowa w art. 14 ust. 1.”;

18) po art. 18a dodaje się art. 18b w brzmieniu:

- „Art. 18b. 1. W wypadku umyślnego naruszenia przez osobę objętą ochroną zasad lub zaleceń w zakresie ochrony lub uporczywego uchylania się od wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2, Komendant Główny Policji albo Dyrektor Generalny Służby Więziennej występuje do prokuratora prowadzącego postępowanie z wnioskiem o cofnięcie ochrony lub pomocy.
2. W przedmiocie wniosku, o którym mowa w ust. 1, prokurator wydaje postanowienie.
 3. Prokurator prowadzący postępowanie może wydać postanowienie o cofnięciu albo zakończeniu ochrony lub pomocy – z urzędu

lub na wniosek osoby, której udzielono ochrony lub pomocy, po zasięgnięciu opinii Komendanta Głównego Policji.

4. Na postanowienie w przedmiocie cofnięcia albo zakończenia ochrony lub pomocy osobom, których postanowienie dotyczy, przysługuje zażalenie do prokuratora nadzrędnego.
5. Wydanie postanowienia o cofnięciu albo zakończeniu ochrony lub pomocy nie jest uzależnione od wydania postanowienia o umorzeniu zawieszzonego postępowania określonego w art. 9 ust. 2.”;

19) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Komendant Główny Policji ustanawia, w razie stwierdzenia takiej potrzeby i za zgodą osoby objętej ochroną, pełnomocnika tej osoby; do pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy regulujące postępowanie, w którym został on ustanowiony.”;

20) w art. 21 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie podjęcia zawieszzonego postępowania karnego w wypadkach określonych w art. 10 albo wznowienia postępowania karnego w wypadkach określonych w art. 11, świadek koronny jest zobowiązany do zwrotu właściwemu organowi równowartości świadczeń otrzymanych w ramach pomocy, a jeżeli pomoc polegała na wydaniu dokumentów, o których mowa w art. 14 ust. 1, również do zwrotu tych dokumentów.”;

21) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, zakres, sposób udzielania, wykonywania, cofania oraz zakończenia ochrony i pomocy, o których mowa w art. 14 ust. 1, 1b, 2 i 3 oraz art. 19 ust. 1 i 2, mając na względzie potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa odpowiednio do rodzaju i stopnia zagrożenia oraz pomocy na poziomie co najmniej minimum socjalnego.”;

22) w art. 23 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przebieg i treść czynności, o których mowa w art. 3, 5 i 5a, do chwili uprawomocnienia się postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego,”;

23) art. 24 otrzymuje brzmienie:

„Art. 24. 1. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, z tym że postanowienie w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego wydaje wojskowy sąd okręgowy, właściwy dla miejsca prowadzenia postępowania przygotowawczego.

2. Uprawnienia Prokuratora Krajowego, o których mowa w art. 5 ust. 1 i art. 18 ust. 5, przysługują odpowiednio Naczelnemu Prokuratorowi Wojskowemu.”;

24) art. 26 uchyla się;

25) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Ustawa wchodzi w życie z dniem
1 września 1998 r.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631) w załączniku nr 1 w części I pkt 20 otrzymuje brzmienie:

„20. Przebieg i treść czynności, o których mowa w art. 3, 5, 5a i 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738, z późn. zm.¹⁾), jeżeli podejrzany nie został dopuszczony do składania zeznań w charakterze świadka koronnego, dane identyfikujące lub mogące doprowadzić do identyfikacji świadków koronnych do chwili uprawomocnienia się postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego oraz świadków, o których mowa w art. 184 Kodeksu postępowania karnego; dane dotyczące okoliczności ochrony lub pomocy przewidzianych w ustawie o świadku koronnym.”.

Art. 3. Do osób, którym prokurator przyznał ochronę lub pomoc na podstawie przepisów dotychczasowych, stosuje się te przepisy, z tym, że w wypadku gdy zachodzą okoliczności wymagające zmiany form ochrony lub pomocy, stosuje się przepisy art. 18 ust. 3-5 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 22 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do czasu wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 22 w brzmieniu

nadany niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 31 sierpnia 2006 r.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2001 r. Nr 5, poz. 40, z 2003 r. Nr 17, poz. 155 i Nr 130, poz. 1188 oraz z 2005 r. Nr 90, poz. 757.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 778, Nr 132, poz. 1110, Nr 138, poz. 1154, Nr 157, poz. 1314, Nr 164, poz. 1366, Nr 169, poz. 1411 i Nr 179, poz. 1485.

UZASADNIENIE

Ustawa o świadku koronnym uchwalona została w dniu 25 czerwca 1997 r., a obowiązuje od dnia 1 września 1998 r. i przyjęta została, jako ustawa o charakterze epizodycznym – ze ściśle określonym okresem jej obowiązywania. Zgodnie z nowelą z dnia 6 grudnia 2000 r. (Dz. U. Nr 5, poz. 40) ustawa o świadku koronnym (u. o ś.k.) przestaje obowiązywać w dniu 1 września 2006 r.

Dotychczasowa praktyka: policyjna, prokuratorska i sądowa wykazały przydatność instytucji świadka koronnego do zwalczania najgroźniejszej przestępczości o charakterze zorganizowanym.

Rozbicie groźnych gangów, oskarżenie wielu ich członków i skazanie przez sąd było możliwe dzięki przełamaniu zmyślenia i swoistej solidarności przestępczej. Do osiągnięcia tego celu wydatnie przyczyniła się możliwość uwolnienia skruszonego przestępcy od odpowiedzialności karnej w zamian za współpracę z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Właściwe organy państwa wykazały, że wyposażone w odpowiednie instrumenty prawne są zdolne do skutecznego zwalczania zorganizowanej przestępczości, a zatem istotnego podniesienia poziomu bezpieczeństwa.

Ponad siedmioletni okres obowiązywania ustawy z jednej strony pozwolił uznać skuteczność dowodu z zeznań świadka koronnego, a z drugiej dał podstawy praktyczne dla dostrzeżenia mankamentów, które w kwestiach szczegółowych wymagają korekt. Owa analiza praktyki stosowania dowodu z zeznań świadka koronnego, wątpliwości prawne, jakie rodziły się na poszczególnych etapach wykorzystania tego dowodu w postępowaniu karnym czy dostrzegalny brak standaryzacji w jej stosowaniu przez różne organy, spowodowały potrzebę wprowadzenia zmian w ustawie o świadku koronnym.

Dotychczasowe nowelizacje ustawy, poza przedłużaniem okresu jej obowiązywania, koncentrowały się na zagadnieniach związanych z realizacją przyznanym świadkom koronnym lub ich bliskim programów ochrony lub pomocy.

Prezentowany projekt zmian koncentruje się w szczególności na doprecyzowaniu regulacji zawartych w art. 1-13 u. o ś.k. Przede wszystkim ma na celu wprowadzenie rozwiązań usuwających narosłe wątpliwości, a zarazem unifikujących praktykę

stosowania instytucji świadka koronnego. Zawiera propozycje rozwiązań, których przyjęcie usprawni procedurę dopuszczania dowodu z zeznań świadka koronnego.

W pracach nad zmianami ustawy utrzymano rozwiązania stanowiące o tym, że instytucja świadka koronnego ma przede wszystkim charakter dowodowy. Elementy abolicyjne mają jedynie służyć pozyskaniu środka dowodowego, stąd uprawnienia odwoławcze kandydata na świadka i samego świadka koronnego ograniczono, pozostawiając je jedynie w części regulującej zagadnienia udzielanej pomocy lub przyznawanej ochrony.

1. Proponowana zmiana zakresu przedmiotowego, określonego w art. 1 u. o ś.k., polegająca na zastąpieniu zamkniętego katalogu przestępstw, w postępowaniach, o które możliwe jest wykorzystanie dowodu z zeznań świadka koronnego, na rzecz katalogu otwartego, ze wskazaniem tylko jednego wyznacznika dopuszczalności stosowania tego dowodu – polegającego na popełnieniu przestępstwa czy przestępstwa skarbowego w zorganizowanej grupie lub związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego – stanowi najważniejszą modyfikację, mającą najistotniejsze znaczenie dla stosowania tej instytucji w praktyce.

Niewątpliwie podstawowym argumentem przemawiającym za istnieniem zamkniętego katalogu przestępstw, których dokonanie można dowodzić zeznaniami świadka koronnego, była potrzeba ograniczenia stosowania tej niewątpliwie szczególnej instytucji, tylko do zwalczania najgroźniejszych zorganizowanych grup przestępczych, dopuszczających się najpoważniejszych przestępstw.

Takie rozwiązanie powoduje jednak pewne trudności w praktycznym stosowaniu ustawy, a w szczególności:

- konieczność wszczynania i prowadzenia odrębnych postępowań przygotowawczych przeciwko świadkowi koronnemu o czyny o znacznie niższej szkodliwości społecznej, które popełnił w ramach grupy lub związku, ale niewymienione w katalogu, co wydaje się nieuzasadnione i nieracjonalne,
- niepełny obraz przestępczej działalności członków grupy lub związku, gdyż świadek koronny nie ma obowiązku, pod groźbą utraty przywilejów, składać

zeznań dotyczących przestępstw spoza katalogu, co w konsekwencji powoduje, że cel stosowania tej instytucji określony w art. 3 ust. 1 pkt 1 u. o ś.k. nie może zostać w pełni osiągnięty,

- zasadniczą sprzeczność między wynikającym z powyższego przepisu obowiązkiem świadka przekazania organowi prowadzącemu postępowanie wszystkich informacji, które mogą przyczynić się do ujawnienia okoliczności przestępstwa, wykrycia pozostałych sprawców, ujawnienia dalszych przestępstw lub zapobieżenia im, przy niestosowaniu w myśl art. 8 u. o ś.k. uprawnień świadka wynikających z art. 182-185 K.p.k., a uprawnieniem do zaniechania przez podejrzanego dostarczania organowi dowodów (art. 74 § 1 K.p.k.),
- nieuwzględnienie stosowania zgodnie z art. 11 § 2 K.k. kumulatywnej kwalifikacji prawnej, w przypadku gdy świadek koronny popełnił przestępstwo, które równocześnie wyczerpuje znamiona czynu wskazanego w katalogu i tam niewymienionego.

Dotychczasowa praktyka pokazuje, że przepisy ustawy o świadku koronnym stosowane są tylko w sprawach dotyczących najgroźniejszych grup i związków przestępczych, nie zaś, mimo formalnej możliwości, w postępowaniach przeciwko członkom grup dopuszczających się wprawdzie przestępstw wymienionych w katalogu, ale nie w takiej skali i o takim charakterze, które uzasadniałyby sięganie do tego wyjątkowego środka dowodowego.

Organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości wykorzystują ten środek dowodowy z umiarem (około 10 przypadków rocznie), szczegółowo badając nie tylko istnienie ustawowych przesłanek dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego, ale dokonując oceny, czy interes wymiaru sprawiedliwości wymaga takiego dowodu.

Nie ma zatem obaw, że proponowana zmiana treści art. 1 ust. 1 u. o ś.k. spowoduje nadużywanie instytucji świadka koronnego, tym bardziej że przyjęty system kontroli wniosku w tym przedmiocie przez Prokuratora Krajowego oraz pozostawienie decyzji w przedmiocie dopuszczenia dowodu w gestii sądu – tak jak dotychczas – pozwoli na skuteczne wyeliminowanie wniosków niezasadnych.

Podkreślenia wymaga, że proponowany przepis art. 1 u. o ś.k. pozwoli także na wykorzystanie dowodu z zeznań świadka koronnego w sprawach o wszystkie przestępstwa mające charakter terrorystyczny, popełnione przez zorganizowane grupy przestępcze.

Jednocześnie proponowany przepis art. 1 ust. 1 u. o ś.k. wyeliminuje wszystkie sygnalizowane trudności, które przepis ten powodował w praktyce.

Wzorem Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego w proponowanym art. 1 u. o ś.k. przyjęto rozróżnienie na przestępstwa i przestępstwa skarbowe. Zróżnicowania takiego dokonano we wszystkich przepisach, w których w obowiązującym tekście użyto słowa „przestępstwo”.

Projekt przewiduje pozostawienie w art. 1 u. o ś.k. ustępu 2, jako podstawy do stosowania instytucji świadka koronnego w sprawach o przestępstwa korupcyjne. Dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego w sprawach o przestępstwa wymienione w ust. 2 dotyczyłoby przede wszystkim takich przypadków, w których zeznania, jako świadek koronny, mogłaby składać osoba podejrzana o przestępstwa przyjmowania korzyści majątkowej, korzystając tym samym z dobrodziejstwa bezkarności. Oczywiście w takim przypadku, oprócz badania przesłanek formalnych, konieczne będzie ustalenie, czy w konkretnym postępowaniu interes wymiaru sprawiedliwości wymaga dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego.

Również i w takich sprawach stosowanie instytucji świadka koronnego byłoby możliwe w sprawach o znacznym ciężarze gatunkowym, gdzie w proceder korupcyjny zaangażowana byłaby większa liczba osób, zaś wręczający korzyści majątkowe nie korzystaliby z dobrodziejstwa art. 229 § 6 K.k. Pamiętać także należy, że uregulowanie zawarte w art. 1 ust. 2 u. o ś. k. może okazać się skutecznym narzędziem do zwalczania afer korupcyjnych. Zmiany proponowane w projekcie zmierzają do uzupełnienia katalogu przestępstw korupcyjnych wymienionych w art. 1 ust. 2 u. o ś.k. o spenalizowane przypadki korupcji w sektorze gospodarki i profesjonalnych zawodów sportowych, tak bulwersujące opinię społeczną.

2. Dostrzegając istotną rolę funkcji kompensacyjnej prawa karnego, rozwiązanie proponowane w nowym art. 3 ust. 1 pkt 3 u. o ś.k. zmierza do zobligowania kandydata na świadka koronnego do ujawnienia posiadanego majątku oraz przekazania organom ścigania wiedzy dotyczącej majątku pozostałych członków grupy (rozumianego jako aktywa i pasywa oraz bez względu na sposób wejścia w jego posiadanie).

Propozycja ta wychodzi naprzeciw zgłaszanemu powszechnie przez praktykę i doktrynę postulatowi, aby pozbawiać sprawców owoców ekonomicznych ich przestępczej działalności, oraz stwarza lepsze warunki do podejmowania przez organa procesowe, na podstawie art. 3 ust. 2 u. o ś.k., decyzji uzależniającej nadanie statusu świadka koronnego od zwrotu korzyści majątkowych odniesionych z przestępstwa oraz naprawienia szkody nimi wyrządzonej.

Jednocześnie jest słuszne pozostawienie fakultatywnego warunku określonego w art. 3 ust. 2 u. o ś.k, gdyż w przeciwnym razie, w przypadku nieposiadania przez świadka koronnego jakiegokolwiek majątku, zobowiązanie takie byłoby niewykonalne albo jego skutki ponosiłby Skarb Państwa, czyli w istocie każdy podatnik. Z pewnością należy jednak postulować, aby organy ścigania w praktyce zawsze, kiedy jest to możliwe, uzależniały dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego od zobowiązania się go do zwrotu korzyści majątkowych oraz naprawienia szkody.

Przyjęcie proponowanego rozwiązania ułatwi faktyczną identyfikację składników majątku sprawców przestępstw i istotnie ułatwi pokrzywdzonym dochodzenie od nich materialnych roszczeń odszkodowawczych, w tym także od świadków koronnych.

Dla uniknięcia wątpliwości, kiedy i w jakiej formie świadek koronny będzie musiał ujawnić swój majątek oraz znany mu majątek pozostałych członków grupy lub związku przestępczego, proponuje się, aby ujawnienia takiego musiał dokonać już jako podejrzany, składając wyjaśnienia w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie o świadku koronnym.

3. W proponowanej zmianie art. 4 u. o ś.k. zrezygnowano z przepisu, że przepisów ustawy nie stosuje się do podejrzanego, który zakładał zorganizowaną grupę

przestępczą. Powyższa zmiana ma na celu rozszerzenie możliwości stosowania ustawy na podejrzanych, którzy wprowadzili zorganizowaną grupę zakładali, ale w chwili ewentualnego stosowania ustawy faktycznie nią nie kierują.

W zorganizowanych grupach przestępczych symptomatyczna jest walka o „władzę”, w związku z czym dość często, po eliminacji „lidera założyciela”, grupa przestępcza działa dalej pod przewodnictwem innej osoby. Ponadto z praktycznego punktu widzenia bardzo trudno jest jednoznacznie określić, kto imiennie założył zorganizowaną grupę przestępczą. Natomiast wskazanie osoby kierującej zorganizowaną grupą przestępczą zdaje się być precyzyjniejsze do określenia. To osoba kierująca daną grupą odpowiada za jej działalność i dlatego nie powinna mieć możliwości korzystania z dobrodziejstw ustawy.

Wprowadzanie zdarzają się sytuacje, w których ta sama osoba daną grupę założyła i cały czas nią kieruje, jednak z proponowanego przepisu wynika, że i tak nie mogłaby skorzystać z unormowań ustawy.

Rozszerzenie katalogu przestępstw, których popełnienia będzie można dowodzić zeznaniami świadka koronnego, wymusza także zmianę negatywnej przesłanki, której wystąpienie uniemożliwia przyznanie podejrzanemu statusu świadka koronnego. Propozycja zmierza do wyłączenia spod dobrodziejstw ustawy podejrzanych, którzy dopuścili się zbrodni zabójstwa, nie tylko wymienionej w art. 148 § 1-3 K.k., ale też wymienionych w innych artykułach, np. art. 118 § 1 i 3 K.k., art. 123 § 1 K.k.

4. Zmiana zaproponowana w art. 5 ust. 1 u. o ś.k. ma na celu z jednej strony przekazanie orzekania o dopuszczeniu tak wyjątkowej i szczególnej instytucji prawnej jedynie do kompetencji sądów wyższego szczebla, w których zasiadają osoby o bogatym doświadczeniu zawodowym i życiowym, z reguły rozstrzygające merytorycznie w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej, z drugiej zaś strony ma na celu usprawnienie procedowania przez przypisanie kompetencji do orzekania w tym przedmiocie sądom okręgowym położonym najbliżej siedziby organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. Ma to jeszcze większe znaczenie, jeżeli weźmie się pod uwagę niejawni obieg dokumentacji procesowej na tym etapie postępowania oraz niekiedy bardzo szeroki materiał dowodowy,

dotyczący wielu przestępstw, popełnianych w okręgach właściwości różnych sądów.

Ponadto zgodnie z art. 30 § 1 K.p.k. na posiedzeniu sąd okręgowy, w przeciwieństwie do sądu rejonowego, orzeka w składzie trzech sędziów, co na pewno przyczyni się do podniesienia merytorycznej jakości orzecznictwa w tym przedmiocie, jak i pozwoli na szczególnie wnikliwe rozpoznanie wniosku, co przy propozycji nowego brzmienia art. 1 u. o ś.k. będzie miało istotne znaczenie.

Uzyskanie zgody przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego śledztwo na wystąpienie z wnioskiem do sądu, o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego, od prokuratora wyższego szczebla jest elementem wewnętrznego nadzoru prokuratorskiego i służyć ma przede wszystkim zapewnieniu eliminacji przypadków niezasadnego czy przedwczesnego wnioskowania o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego. Kierując się potrzebą zapewnienia jednolitości stosowania ustawy o świadku koronnym w skali całego kraju, projekt przypisuje decyzję o wyrażeniu zgody na wystąpienie do sądu z wnioskiem o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego do kompetencji Prokuratora Krajowego.

Przedstawiona propozycja zmiany art. 5 ust. 5 u. o ś.k. zmierza do wydłużenia terminu dla sądu, w którym powinien on rozpoznać wniosek prokuratora o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego. Termin instrukcyjny do wydania przez sąd postanowienia w przedmiocie takiego wniosku nierzadko okazywał się zbyt krótki i nie gwarantował, że sąd należycie zapozna się z niejednokrotnie bardzo obszernym materiałem dowodowym. Proponowana zmiana wydłużenia terminu do 14 dni ogranicza ten mankament, a jednocześnie w dalszym ciągu pozwala na realizację zasady sprawności i szybkości postępowania.

5. Do zainicjowania formalnego postępowania z podejrzanym, w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie o świadku koronnym, jest niezbędne złożenie przez niego, w jakiegokolwiek formie, pozytywnego oświadczenia woli w tym zakresie. Oświadczenie takie traktować należy jako wniosek dowodowy strony, który właściwy organ procesowy ma obowiązek rozpoznać, informując zainteresowanego, w stosownej formie, o swojej decyzji.

Uwzględnienie wniosku powoduje, że rozpoczyna się procedura opisana w ustawie o świadku koronnym, celem której będzie wprowadzenie do toczącego się postępowania karnego nowego dowodu.

Ustawa w dotychczasowym brzmieniu reguluje kwestie pozytywnego ustosunkowania się przez prokuratora do wniosku, jednakże pomija decyzje negatywne w tym przedmiocie. W tej sytuacji propozycja zmiany ustawowej, przez wprowadzenie art. 5a, zmierza do formalnego określenia trybu zajęcia przez prokuratora negatywnego stanowiska w przedmiocie wniosku. Jednocześnie szczególny charakter omawianej instytucji prawnej, jak również procedowanie na tym etapie postępowania w oparciu o dokumentację procesową o charakterze niejawnym, przemawia za jednoinstancyjnym rozstrzygnięciem.

Proponowana regulacja ma swoją analogię w art. 170 § 1 Kodeksu postępowania karnego, na mocy którego odrzucenie dowodu wymaga formy postanowienia, z powołaniem się na przyczyny wskazane w § 1 tego artykułu. Uwzględnienie wniosku dowodowego przybiera najczęściej formę postanowienia powołującego określony dowód, zaś w przypadku osobowych źródeł dowodowych sprowadza się do przeprowadzenia stosownego przesłuchania.

Zatem, jeżeli prokurator odmawia przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka koronnego, powinien wydać stosowne postanowienie, na które nie przysługuje podejrzanemu zażalenie, tak jak nie przysługuje zażalenie na postanowienie wydane w trybie art. 170 K.p.k.

Zgodnie z art. 170 § 4 Kodeksu postępowania karnego oddalenie wniosku dowodowego nie stoi na przeszkodzie późniejszemu dopuszczeniu dowodu, chociażby nie ujawniły się nowe okoliczności.

Podkreślenia wymaga tu fakt, że zasadniczym celem wprowadzenia przez ustawodawcę instytucji świadka koronnego jest stworzenie możliwości pozyskania nowego, skutecznego dowodu, zaś aspekt abolicyjny omawianej instytucji jest środkiem umożliwiającym osiągnięcie tego celu.

Przyczyną wydania postanowienia odmawiającego wystąpienia z wnioskiem o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka koronnego może być stwierdzenie jednej z przesłanek negatywnych wskazanych w art. 4 u. o ś.k. albo, co także zdarza się w praktyce, niska wiarygodność wyjaśnień określonego podejrzanego,

wynikająca np. z niemożności ich pozytywnej weryfikacji albo po prostu skonstatowanie, że jego wyjaśnienia nie dotyczą tej kategorii czynów, do których możliwe jest stosowanie instytucji świadka koronnego. Podejrzany ma prawo wiedzieć, że organ postępowania przygotowawczego zrezygnował z kontynuowania procedury zmierzającej do uzyskania dowodu z jego zeznań jako świadka koronnego, i poznać powody takiej decyzji.

6. Przepis art. 6 u. o. ś.k. w dotychczasowym brzmieniu przewidywał zniszczenie tylko protokołów wyjaśnień podejrzanego, co stanowiło dla niego gwarancję, że dowody te nie zostaną w przyszłości wykorzystane w tym i żadnym innym postępowaniu. Zniszczenie protokołów miało także zagwarantować podejrzanemu, wobec którego wdrożono procedurę zmierzającą do dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego, że w razie decyzji odmownej jego rola nie będzie nigdy ujawniona.

Przepis ten nie wskazywał jednak, w jaki sposób należy postąpić z wydanymi w trakcie trwania omawianej procedury orzeczeniami i protokołami z innych niż przesłuchanie podejrzanego czynności procesowych, a które zawierały oświadczenia podejrzanego, a także informacje o toczącej się procedurze zmierzającej do dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego – np. postanowienie o przedstawieniu zarzutów, obejmujące czyny, do których podejrzany przyznał się podczas przesłuchań, prowadzonych w trybie ustawy o świadku koronnym.

Obecne brzmienie art. 6 wywoływało duże rozbieżności w praktyce, zaś przyjęta regulacja nie była konsekwentna, z jednej strony gwarantując anonimowość kandydatowi na świadka koronnego przez niszczenie protokołów z jego wyjaśnieniami, a z drugiej dopuszczając do zachowania innych dokumentów, sporządzonych w trybie ustawy o świadku koronnym.

Proponowana zmiana zmierza także do usunięcia konsekwencji prawnych związanych z wydaniem, w trakcie tej szczególnej, niejawnej i niezakończonych pozytywnym skutkiem procedury, orzeczeń obejmujących przestępstwa, do popełnienia których kandydat na świadka koronnego się przyznał, a czego by nie uczynił bez wdrożenia czynności przewidzianych ustawą o świadku koronnym.

Unormowanie nowelizowanego art. 6 eliminuje konieczność wydania postanowienia o umorzeniu postępowania przeciwko podejrzanemu – kandydatowi na świadka koronnego – o czyny, do których przyznał się, będąc przesłuchiwany w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie o świadku koronnym.

Zwrot „czynności uznaje się za niebyłe” oznacza, że czynności za takowe uznane nie wywołują skutków procesowych. Wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów, obejmującego wszystkie czyny, do popełnienia których podejrzany przyznał się w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie o świadku koronnym, powoduje, że osoba – kandydat na świadka koronnego – staje się formalnie podejrzanym. Jedynym sposobem pozbawienia go takiej roli jest umorzenie postępowania przygotowawczego, co rodzi określone konsekwencje procesowe – możliwość wniesienia zażalenia oraz pociąga za sobą niebezpieczeństwo ujawnienia procedury.

Pamiętać należy, że w sprawach nieunormowanych w nowelizowanej ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego. Pozostawienie omawianego zagadnienia w dotychczasowej formie może doprowadzić do sytuacji, w której, na skutek złożenia zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania, sąd nakaze prokuratorowi kontynuować postępowanie.

Aby zatem uniknąć opisanych przypadków, proponuje się uznać czynności i orzeczenia za niebyłe. Oznacza to, że okoliczność faktyczna, jaką jest np. wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów, uregulowane w art. 313 K.p.k., i jej skutki, przestanie istnieć w świetle prawa, przez wprowadzenie *sui generis* fikcji prawnej. Konsekwencją tego będzie uznanie, że określone czynności procesowe w ogóle nie zaistniały, i w praktyce oznacza to, że nie mogą być ujawnione i nie wywołują skutków prawnych.

Kodeks karny podobną konstrukcją prawną przyjmuje przy instytucji zatarcia skazania, uznając je „za niebyłe” (art. 106 K.k.)

7. Przepis art. 7 u. o ś.k. reguluje kwestie postępowania prokuratora z materiałami śledztwa przeciwko osobie, która została dopuszczona do składania zeznań

w charakterze świadka koronnego. Materiały takie podlegają wyłączeniu do odrębnego postępowania, które z kolei jest zawieszane.

Instytucja zawieszenia śledztwa na podstawie art. 7 u. o ś.k. ma jednak inny charakter niż zawieszenie postępowania przygotowawczego w trybie art. 22 K.p.k. O ile w tym drugim przypadku przesłanką zawieszenia są najczęściej okoliczności faktyczne – niemożność ujęcia oskarżonego, jego długotrwała choroba itp., to w tym pierwszym przypadku przyczyna ma charakter prawny, gdyż sama ustawa nakazuje zawiesić postępowania w sytuacji dopuszczenia dowodu z zeznań świadka koronnego.

Pozostawienie w gestii stron postępowania uprawnienia do zaskarżania postanowienia o zawieszeniu śledztwa przeciwko podejrzanemu, który został dopuszczony do składania zeznań w roli świadka koronnego, z możliwością wzruszenia takiego postanowienia, mogłoby doprowadzić do paradoksalnego stanu, w którym śledztwo przeciwko świadkowi koronnemu toczy się nadal, a on sam, mimo gwarancji ustawowych, staje przed sądem.

Brak uprawnienia do zaskarżania postanowienia o zawieszeniu śledztwa nie zamyka pokrzywdzonym prawa do dochodzenia swoich roszczeń od innych oskarżonych, jak i od samego świadka koronnego – w trybie cywilnym.

8. Propozycja uzupełnienia treści art. 9 u. o ś.k. zmierza do racjonalizacji możliwości umorzenia postępowania przeciwko świadkowi koronnemu. Dotychczasowe brzmienie art. 9 uprawniało prokuratora do umorzenia śledztwa dopiero w momencie uzyskania wyroków skazujących w chwili uprawomocnienia się wyroków skazujących wobec wszystkich sprawców przestępstwa, niezależnie od tego, czy świadek koronny miał wiedzę na temat ich udziału w przestępstwie czy też nie.

W proponowanym, nowym brzmieniu przepisu art. 9 umorzenie śledztwa byłoby możliwe po uprawomocnieniu się wyroków skazujących wobec tych sprawców, o których świadek koronny zeznawał i których udział w przestępstwie ujawnił.

Zbyt długie oczekiwanie na postanowienie prokuratora umarzające postępowanie przeciwko świadkowi koronnemu nie jest pożądane z uwagi na interes wymiaru sprawiedliwości, a także samego świadka koronnego, który w możliwie

najkrótszym czasie powinien uzyskać stabilizację procesową. Z dotychczasowego przepisu wynika, że powyższa decyzja może zapaść dopiero po prawomocnym zakończeniu ostatniego z postępowań przeciwko wszystkim pozostałym sprawcom, objętym postępowaniami, w których wykorzystano dowód z zeznań konkretnego świadka koronnego, nawet wówczas, kiedy wielu z nich było dla niego wcześniej nieznanymi. Uwzględniając realia tego typu spraw (wieloosobowe, wieloczynowe i rozpoznawane w co najmniej kilku odrębnych procesach), dotychczasowa regulacja powoduje, że w praktyce będzie to następowało po wielu latach. Z tego względu projekt przewiduje, że umorzenie postępowania przeciwko świadkowi koronnemu powinno nastąpić już po prawomocnym zakończeniu postępowań przeciwko sprawcom przez niego ujawnionym w toku śledztwa, a nie jakimkolwiek sprawcom będącym współoskarżonymi w tych postępowaniach.

9. Proponowana zmiana art. 10 u. o ś.k. określa skutki niewywiązania się przez świadka z przyjętych na siebie zobowiązań i jest konsekwencją wprowadzenia przepisu art. 3 ust. 1 pkt 1 lit. b u. o ś.k.. W przypadku ustalenia zaistnienia jednej z przesłanek, wskazanych w art. 10 ust. 1, świadek koronny utraci przywileje z art. 9 u. o ś.k.

Nowelizacja ust. 4 w art. 10 u. o ś.k. wynika z przyjętego w prawie karnym podziału na przestępstwa i przestępstwa skarbowe.

10. Uznano, że dotychczasowy art. 11 u. o ś.k., a zwłaszcza zawarty w nim termin, w trakcie którego świadek koronny nie może popełnić nowego przestępstwa, po umorzeniu przeciwko niemu postępowania ma charakter ewidentnie probacyjny.

Zwiększenie okresu tej swojego rodzaju próby służyć ma przede wszystkim zmobilizowaniu kandydata do przestrzegania porządku prawnego i utrwaleniu tego stanu. Okres 1 roku nie sprzyjał osiągnięciu zamierzonego efektu.

W projektowanej nowelizacji określono też okoliczności, których stwierdzenie zobowiązuje organa ścigania do wznowienia postępowania i stanowi konsekwencje regulacji znowelizowanego art. 10.

Brzmienie ust. 2 w art. 11 u. o ś.k. wynika z sygnalizowanego wcześniej podziału na przestępstwa i przestępstwa skarbowe.

11. Nowelizacja art. 12 u. o ś.k. wynika z podziału na przestępstwa i przestępstwa skarbowe i konieczności zaznaczenia tego podziału w przepisach ustawy.
12. Zmiana art. 13 u. o ś.k. ma na celu stworzenie sądom jednoznacznej podstawy prawnej do wydawania zarządzeń, uniemożliwiających wnoszenie na sale rozpraw urządzeń rejestrujących dźwięk lub obraz oraz umożliwiających przekazywanie dźwięku lub obrazu, a także zobowiązujących uczestników rozpraw do poddania się kontroli w celu realizacji takich zarządzeń. Zmiana w tym zakresie wynika z potrzeb zapewnienia należytej ochrony osobom chronionym na podstawie ustawy o świadku koronnym.
13. Proponowana treść nowych ustępów 1a i 1b w art. 14 u. o ś.k. wprowadza ustawową możliwość ograniczenia pozbawionemu wolności świadkowi koronnemu, za jego zgodą, pewnych uprawnień, korzystanie z których mogłoby ograniczać możliwość zapewnienia mu bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych.

Ponadto wprowadzona zostaje zmiana umożliwiająca, w ramach przyznanej pomocy finansowej, także pokrywanie kosztów leczenia świadka koronnego lub osoby dla niego najbliższej, w sytuacji gdy nie korzystają oni z powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. W ramach pomocy zapewnione zostanie sfinansowanie świadczeń opieki zdrowotnej określonych w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.).

Praktyka pokazała, że osoby, które zostały objęte ochroną, dość często nie są ubezpieczone, a nawet jeżeli są, to względy bezpieczeństwa uniemożliwiają im uzyskanie świadczeń zdrowotnych na ogólnych zasadach.

Pozostałe zmiany w art. 14 mają charakter redakcyjny.

14-18. Proponowana nowelizacja ustawy w zakresie udzielania ochrony i pomocy kandydatom na świadków koronnych, świadkom koronnym oraz osobom dla nich najbliższym (zmiana art. 14, 16-18a i dodanie art. 18b) zmierza do wyłączenia spod kompetencji prokuratora wszelkich zagadnień dotyczących ustalania szczegółów udzielanej pomocy czy ochrony.

Rola prokuratora ogranicza się do podejmowania strategicznych decyzji o przyznaniu ochrony i pomocy świadkowi koronnemu lub osobie dla niego najbliższej oraz podjęcia decyzji o ewentualnym cofnięciu pomocy lub zakończeniu ochrony – niezależnie od przyczyn. W myśl projektu szczegółowe zasady ochrony oraz pomocy ustala Komendant Główny Policji i on jest głównym organem odpowiedzialnym za organizację i przeprowadzenie programów ochrony oraz wypłaty świadczeń pomocowych. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest wykonywanie postanowienia prokuratora o objęciu ochroną osobistą osoby pozbawionej wolności i przebywającej w areszcie śledczym lub zakładzie karnym. W takim przypadku organem wykonującym postanowienie prokuratora jest Dyrektor Generalny Służby Więziennej. Rozwiązania te wydają się prawidłowe, skoro to te właśnie organy ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność za organizację i realizację programów ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie o świadku koronnym, zaś Komendant Główny Policji dysponuje ponadto wydzielonym na ten cel funduszem.

Projekt przewiduje, że do wniosków Komendanta Głównego Policji albo Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w przedmiocie cofnięcia albo zakończenia ochrony lub pomocy prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie jest zobowiązany ustosunkować się w formie postanowienia. Podobną decyzję prokurator może wydać z urzędu.

Ze względów gwarancyjnych zainteresowanym przysługiwać będzie zażalenie do prokuratora nadrzędnego.

Z uwagi na szczególne znaczenie, jakie dla stosowania instytucji świadka koronnego ma kwestia wydania tzw. „dokumentów legalizacyjnych” – umożliwiających posługiwanie się innymi niż swoje dane osobowe, a także przeprowadzenia zabiegów chirurgicznych powodujących zmianę wyglądu, dla zapewnienia należytej i jednolitej praktyki w odniesieniu do tej kwestii projekt

przewiduje, że zażalenia na rozstrzygnięcia prokuratora w tym zakresie rozpoznawał będzie Prokurator Krajowy.

Nowelizacja art. 18a ust. 3 u. o ś.k. zmierza do depenalizacji działań osób, które przygotowują dokumenty, umożliwiające osobom chronionym posługiwanie się innymi niż swoje danymi osobowymi.

19. U podstaw proponowanej zmiany art. 20 u. o ś.k. legła potrzeba ustanawiania pełnomocników, spośród osób będących zawodowymi prawnikami – adwokatami czy radcami prawnymi.

20. Nowelizacja art. 21 ust. 1 u. o ś.k. zmierza do pozbawiania świadków koronnych, którzy sprzeniewierzyli się przyjętym na siebie zobowiązaniom i dopuścili się nowych przestępstw, zaś prokurator podjął postępowanie zawieszony lub wznowił postępowanie umorzone, równowartości świadczeń uzyskanych w ramach przyznanej im pomocy finansowej oraz zobowiązania ich do zwrotu dokumentów, które umożliwiały używanie innych niż własne danych osobowych.

21-25. Zmiany proponowane w art. 22 i art. 23 u. o ś.k. są niezbędną konsekwencją redakcyjną będącą następstwem proponowanych zmian w przepisach poprzedzających, natomiast uchylenie dotychczasowego art. 26 u. o ś.k. wynika z odejścia w proponowanym brzmieniu art. 27 u. o ś.k. od wyznacznika czasowego, określającego końcowy termin jej obowiązywania.

Ponadto w art. 22 u. o ś.k., stosownie do postanowień art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, zawarto wytyczne dla Rady Ministrów dotyczące treści rozporządzenia wykonawczego, określającego szczegółowe warunki, zakres, sposób działania, udzielania, cofania i zakończenia ochrony i pomocy dla świadka koronnego i innych osób chronionych.

Przepisy wykonawcze powinny gwarantować zapewnienie bezpieczeństwa osobom chronionym, odpowiednio do rodzaju i stopnia zagrożenia, zaś pomoc finansowa – określona w wysokości co najmniej minimum socjalnego.

Dowód z zeznań świadka koronnego wpisał się, mimo oporów i krytyki, do polskiego systemu prawa procesowego. Siedmioletnia praktyka pozwoliła na jej okrzepnięcie, zaś organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości wypracować praktykę i orzecznictwo. Nadszedł zatem czas, aby pozostawić na stałe świadka koronnego wśród instrumentów umożliwiających zwalczanie najpoważniejszych typów przestępczości.

Przedstawiona zmiana w art. 2 projektowanej ustawy pkt 20 części I załącznika nr 1 do ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 196, poz. 1631) ma na celu doprecyzowanie, jakie dane dotyczące świadków koronnych oraz świadków anonimowych i do jakiego momentu powinny być opatrywane klauzulą „ściśle tajne”. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu sugeruje, że dane dotyczące podejrzanych, którzy zostali dopuszczeni do składania zeznań w charakterze świadków koronnych, objęte są tajemnicą państwową, co jest sprzeczne z treścią art. 23 pkt 1 u. o ś.k.

Zgodność regulacji z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

CENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które będzie oddziaływała ustawa

Projektowana ustawa będzie stosowana przez organy prowadzące postępowanie karne: prokuratorów i sądy. Rozszerzony katalog przestępstw, do których dowodzenia będzie można dopuścić dowód z zeznań świadka koronnego, spowoduje, że status świadka koronnego będą mogli uzyskać ci podejrzani, do których w obecnym stanie prawnym przepisy ustawy o świadku koronnym nie mają zastosowania.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt ustawy był konsultowany z Sądem Najwyższym, Krajową Radą Sądownictwa, Naczelną Radą Adwokacką i Krajową Radą Radców Prawnych. W wyniku tych konsultacji uwagi do projektu ustawy zgłosili: Sąd Najwyższy, Krajowa Rada Sądownictwa i Naczelna Rada Adwokacka. Uwagi te zostały rozpatrzone w toku konferencji uzgodnieniowej, do udziału w której zostali zaproszeni przedstawiciele Sądu Najwyższego i Naczelnej Rady Adwokackiej, przy udziale przedstawiciela Sądu Najwyższego. Uwagi Krajowej Rady Sądownictwa wpłynęły już po terminie przeprowadzenia konferencji uzgodnieniowej i dotyczyły projektowanego brzmienia art. 1 ust. 1 pkt 1 u. o ś.k. W projekcie ustawy nie zostały uwzględnione te uwagi podmiotów uczestniczących w konsultacjach, które kwestionowały zasadność rozszerzenia katalogu przestępstw, do których będzie miał zastosowanie dowód z zeznań świadka koronnego, a ponadto uwagi Naczelnej Rady Adwokackiej, kwestionujące zasadność pozostawienia w gestii prokuratora postanowienia o umorzeniu postępowania, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy o świadku koronnym oraz podnoszące brak uregulowań dotyczących uchylenia postanowienia sądu o dopuszczeniu dowodu z zeznań świadka koronnego.

3. Wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny

Projektowana ustawa pozostaje bez wpływu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego. Środki finansowe na ochronę i pomoc dla świadków koronnych znajdą pokrycie w budżecie państwa na rok 2006.

Projektowana ustawa nie będzie miała skutków dla rynku pracy, konkurencyjności gospodarki i przedsiębiorczości, w tym funkcjonowania przedsiębiorstw. Pozostanie bez wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

4. Zainteresowanie pracami nad projektem ustawy

Projekt niniejszej ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą przekazania tego projektu do uzgodnień z członkami Rady Ministrów. Nie zostały wniesione zgłoszenia zainteresowania tym projektem w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ**

**KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
PODSEKRETARZ STANU**

Ewa Ośniecka - Tamecka

Min.EOT/1098/2006/DP/mw

Warszawa, 17.05. 2006 r.

**Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Ewę Ośniecką - Tamecką

Szanowna Pani Minister,

W związku z przedstawionym projektem ustawy (pismo nr RM -10-65-06), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

GABINET
SEKRETARIA RADY MINISTRÓW

2006-05-13

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW**

z dnia

w sprawie szczegółowych warunków, zakresu i sposobu udzielania, wykonywania oraz cofania i zakończenia ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym osobom

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Osobami chronionymi w rozumieniu rozporządzenia są:

- 1) świadek koronny i osoby dla niego najbliższe, jeżeli na podstawie postanowienia prokuratora zostali objęci ochroną lub pomocą;
- 2) podejrzany, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym, zwanej dalej "ustawą", oraz osoby dla niego najbliższe, jeżeli na podstawie postanowienia prokuratora zostali objęci ochroną lub pomocą.

§ 2. 1. Wniosek o udzieleniu ochrony lub pomocy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, powinien być złożony w formie pisemnej.

2. Wniosek powinien wskazywać okoliczności uprawdopodobniające zagrożenie życia lub zdrowia osoby, która ma być chroniona.

§ 3. 1. Warunkiem udzielenia ochrony lub pomocy jest przyjęcie przez osobę wnioskującą o objęcie ochroną lub udzielenie pomocy propozycji Komendanta Głównego Policji określających formy i zakres ochrony lub pomocy.

2. Komendant Główny Policji przedstawia osobie wnioskującej o objęcie ochroną lub udzielenie pomocy zasady i zalecenia, niezbędne do wykonywania ochrony lub pomocy, oraz uzyskuje od tej osoby pisemną informację o zakresie obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy.

3. Komendant Główny Policji przesyła prokuratorowi prowadzącemu postępowanie zasady i zalecenia, o których mowa w ust. 2, oraz informację o planowanych formach ochrony lub pomocy wraz z kopią informacji, o której mowa w ust. 2.

§ 4. Zasady i zalecenia, niezbędne do wykonywania ochrony i pomocy, powinny w szczególności określać:

- 1) działania, które ze względów bezpieczeństwa osoba chroniona musi podejmować oraz których z tych samych względów nie może podejmować;
- 2) informacje, które osoba chroniona powinna przekazać Komendantowi Głównemu Policji, dotyczące w szczególności kontaktów rodzinnych, towarzyskich i przestępczych, stanu majątkowego, stanu zdrowia i innych okoliczności istotnych dla wykonywania ochrony lub pomocy.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2001 r. Nr 5, poz. 40, z 2003 r. Nr 17, poz. 155 i Nr 130, poz. 1188, z 2005 r. Nr 90, poz. 757 oraz z 2006 r. Nr ..., poz.

§ 5. Przed udzieleniem ochrony oraz w trakcie jej trwania można przeprowadzać badania psychofizjologiczne i psychologiczne oraz lekarskie, za zgodą świadka koronnego lub podejrzanego, który spełnił warunki przewidziane w art. 3 ust. 1 ustawy.

§ 6. Ochrona polega w szczególności na:

- 1) ochronie osobistej, oznaczającej stałą obecność policjantów w wypadkach zagrożenia życia lub zdrowia osoby chronionej, wymagających natychmiastowego przeciwdziałania oraz podczas udziału osoby chronionej w czynności postępowania prowadzonego na podstawie ustawy;
- 2) dostosowaniu warunków odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania do wymogów zapewniających osobie chronionej bezpieczeństwo na terenie zakładu karnego lub aresztu śledczego;
- 3) czasowej obecności policjanta lub policjantów w pobliżu osoby chronionej;
- 4) czasowej obserwacji osoby chronionej i otoczenia, w którym przebywa;
- 5) wskazywaniu osobie chronionej miejsca pobytu oraz czasu i sposobu przemieszczania się;
- 6) określaniu zakresu, warunków i sposobu kontaktowania się osoby chronionej z innymi osobami.

§ 7. Pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu polega na podejmowaniu przedsięwzięć o charakterze organizacyjnym lub finansowym, umożliwiających osobie chronionej pobyt w miejscu innym niż dotychczasowe, a w szczególności na:

- 1) udostępnieniu tymczasowego lokalu mieszkalnego, zapewniającego podstawowe potrzeby bytowe;
- 2) pomocy w wynajęciu lub zakupie mieszkania;
- 3) pomocy w przeprowadzce lub zagospodarowaniu;
- 4) pomocy w umieszczeniu dzieci w szkole, przedszkolu lub żłobku;
- 5) podejmowaniu czynności niezbędnych do:
 - a) ochrony mieszkania i mienia pozostawionych w poprzednim miejscu pobytu,
 - b) roztoczenia opieki nad pozostawioną osobą niedołązną lub chorą, którą osoba chroniona się opiekowała,
 - c) załatwienia innych ważnych spraw życiowych związanych ze zmianą miejsca pobytu.

§ 8. 1. W razie przyznania osobie chronionej pomocy, o której mowa w art. 14 ust. 1b ustawy, Komendant Główny Policji może wskazywać lekarzy i placówki medyczne, od których osoba chroniona powinna uzyskiwać świadczenia opieki zdrowotnej.

2. Osoba chroniona jest obowiązana stosować się do warunków korzystania z pomocy, o których mowa w ust. 1.
3. Niedopuszczalne jest refundowanie ze środków finansowych przeznaczonych na udzielanie pomocy osobom chronionym, kosztów korzystania z porad i zabiegów medycznych wykraczających poza zakres świadczeń opieki zdrowotnej określony w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.²⁾).
4. W przypadku niestosowania się do warunków określonych w ust. 1 i 2 osobę chronioną można pozbawić pokrycia lub zwrotu kosztów uzyskiwania świadczeń opieki zdrowotnej.

§ 9. 1. Osobie chronionej może być udzielona pomoc w zakresie zmiany miejsca zatrudnienia polegająca na:

- 1) uzyskiwaniu i przekazywaniu informacji o możliwościach zatrudnienia;
- 2) umożliwieniu uzyskania nowych kwalifikacji lub podniesienia poziomu wykształcenia.

2. Przy udzielaniu pomocy, o której mowa w ust. 1, Komendant Główny Policji uwzględnia w miarę możliwości kwalifikacje zawodowe i inne warunki osobiste osoby chronionej.

§ 10. 1. Osobie chronionej można wydać dokumenty umożliwiające używanie innych niż własne danych osobowych w przypadku szczególnego zagrożenia jej życia lub zdrowia, a także w przypadkach:

- 1) jeżeli inne formy ochrony lub pomocy nie są wystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa osoby chronionej;
- 2) gdy ochrona lub pomoc będą miały charakter długotrwały.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 132, poz. 1110, Nr 138, poz. 1154, Nr 157, poz. 1314, Nr 164, poz. 1388 i Nr 179, poz. 1485.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, osobie chronionej można wydać także dokumenty uprawniające do przekroczenia granicy państwowej, jeżeli:

- 1) ze względu na rodzaj zagrożenia opuszczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osobę, chronioną jest niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony;
- 2) wyjazd osoby chronionej za granicę jest uzasadniony jej ważnymi sprawami osobistymi i nie spowoduje wzrostu zagrożenia dla życia lub zdrowia oraz nie naruszy interesu wymiaru sprawiedliwości;
- 3) względy bezpieczeństwa wymagają posługiwania się takimi dokumentami w kraju.

3. Osoba chroniona nie ponosi kosztów wydania dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2.

§ 11. Wydanie dokumentów, o których mowa w § 10, następuje po przeprowadzeniu czynności niezbędnych do wprowadzenia nowych danych osobowych do odpowiednich dokumentów urzędowych, w zakresie koniecznym do skutecznej ochrony.

§ 12. 1. Przed wydaniem dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych, osoba chroniona jest obowiązana przekazać Komendantowi Głównemu Policji dotychczas posiadane dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

2. Komendant Główny Policji zapewnia wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych oraz przyjmuje do depozytu dokumenty dotychczas posiadane przez osobę chronioną, pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

3. W przypadkach uzasadnionych udziałem w czynnościach postępowania prowadzonego na podstawie ustawy lub czynnościach cywilnoprawnych i w innych sytuacjach szczególnych, wydaje się osobie chronionej, na czas trwania tych czynności lub sytuacji, dokumenty pozwalające na określenie tożsamości tej osoby.

§ 13. 1. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu lub wydania dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych, Komendant Główny Policji zapewnia osobie chronionej doręczanie przesyłek kierowanych pod jej dotychczasowy adres.

2. Przesyłki, o których mowa w ust. 1, mogą być odbierane przez policjanta posiadającego upoważnienie osoby chronionej lub Komendanta Głównego Policji:

- 1) w miejscu dotychczasowego pobytu osoby chronionej;
- 2) bezpośrednio z urzędu pocztowego, właściwego ze względu na dotychczasowe miejsce pobytu osoby chronionej;
- 3) pod adresem wskazanym urzędowi pocztowemu przez osobę chronioną lub Komendanta Głównego Policji.

3. W razie potrzeby policjant odbierający przesyłkę okazuje upoważnienie, o którym mowa w ust. 2.

4. Przesyłki odebrane przez policjanta przekazuje się osobie chronionej za pokwitowaniem.

5. Jeżeli osoba chroniona odmawia pokwitowania odbioru przesyłki, policjant sprawujący ochronę umieszcza adnotację o tym na dokumencie pokwitowania odbioru.

6. Przed doręczeniem przesyłki Komendant Główny Policji, za zgodą osoby chronionej, może dokonać kontroli jej zawartości.

§ 14. W przypadku udzielenia pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu wysyłanie przesyłek przez osobę chronioną następuje, w razie potrzeby, za pośrednictwem policjanta upoważnionego przez Komendanta Głównego Policji.

§ 15. 1. Pomoc finansowa może być przyznana osobie chronionej, która nie posiada źródeł utrzymania i nie może podjąć pracy z powodu:

- 1) zagrożenia jej życia lub zdrowia związanego z podjęciem pracy;
- 2) braku możliwości zatrudnienia.

2. Osobom pełnoletnim można przyznać pomoc finansową do wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, ogłaszanego przez Prezesa Głównego

Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.³⁾).

3. Osobom małoletnim można przyznać pomoc finansową do wysokości 50% kwoty, o której mowa w ust. 2.
4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wysokość pomocy może być inna niż określona w ust. 2 i 3.
5. Pomoc finansowa przyznana osobie chronionej może być wypłacana w gotówce za pokwitowaniem, przekazem, przelewem lub w inny sposób uzgodniony z osobą chronioną.

§ 16. W przypadku udzielenia pomocy polegającej na zmianie miejsca pobytu osoba chroniona ma obowiązek pokrywania ze środków uzyskanych w ramach pomocy finansowej, kosztów użytkowania lokalu mieszkalnego i szkód przez nią wyrządzonych w tym lokalu.

§ 17. 1. Ochrony lub pomocy udziela się, z zastrzeżeniem ust. 2, na czas oznaczony, wskazany w postanowieniu prokuratora.

2. Wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych może nastąpić na czas nieoznaczony.

§ 18. Jeżeli zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby chronionej nie ustało, prokurator na wniosek tej osoby lub z urzędu, za jej zgodą, może wydać postanowienie o udzieleniu ochrony lub pomocy na dalszy czas oznaczony.

§ 19. 1. Wykonując postanowienie prokuratora o udzieleniu ochrony lub pomocy, Komendant Główny Policji albo Dyrektor Generalny Służby Więziennej:

- 1) informuje prokuratora o zmianie okoliczności wpływających na stopień lub rodzaj zagrożenia życia lub zdrowia osoby chronionej oraz podejmowanych w tym zakresie decyzjach;
 - 2) w razie potrzeby występuje do prokuratora o cofnięcie lub zakończenie ochrony lub pomocy.
2. Komendant Główny Policji sprawuje kontrolę:
- 1) przestrzegania przez osobę chronioną zasad i zaleceń w zakresie udzielonej ochrony;
 - 2) wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy.
3. Komendant Główny Policji współdziała z innymi organami oraz instytucjami państwowymi i samorządowymi, w tym szkołami i uczelniami, w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobie chronionej.

§ 20. Kontrola, o której mowa w § 19 ust. 2 pkt 2, powinna być realizowana poprzez wgląd do korespondencji kierowanej do osoby chronionej przez organy administracji państwowej i samorządowej, sądy, wierzycieli, komorników oraz korespondencji kierowanej przez osobę chronioną do tych podmiotów.

§ 21. 1. Osoba chroniona ma obowiązek podejmowania wszelkich działań mających na celu wywiązanie się z obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy, w tym bieżącego podejmowania spłat wierzytelności i zawierania w tym zakresie ugód z wierzycielami.

2. Niestosowanie się osoby chronionej do wymagań określonych w ust. 1 stanowi rażące naruszenie warunków udzielania ochrony i pomocy.

§ 22. Cofnięcie ochrony lub pomocy następuje:

- 1) w przypadkach, o których mowa w art. 18b ust. 1 i art. 21 ust. 1 ustawy,
- 2) jeżeli osoba chroniona rażąco narusza warunki udzielenia ochrony lub pomocy, a zwłaszcza:
 - a) nie przestrzega porządku prawnego,
 - b) zataja istotne informacje mające znaczenie dla ochrony,
 - c) nie stosuje się do niezbędnych dla ochrony poleceń policjantów sprawujących ochronę,
 - d) korzysta z pomocy niezgodnie z jej przeznaczeniem.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355 oraz z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421.

§ 23. 1. W razie wydania zarządzenia Komendanta Głównego Policji o cofnięciu pomocy polegającej na wydaniu dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych, osoba, której wydano dokumenty, jest obowiązana zwrócić je w terminie 7 dni.

2. Jeżeli wydanie dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych nastąpiło na czas oznaczony, osoba, której wydano dokumenty, jest obowiązana zwrócić je w terminie 7 dni od dnia ustania tej formy pomocy.

3. Po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 1 lub 2, wydaje się z depozytu dokumenty przekazane Policji zgodnie z § 12 ust. 1.

§ 24. Wnioski, protokoły, postanowienia, a także inne dokumenty i materiały, dotyczące okoliczności ochrony lub pomocy, wyłącza się z akt postępowania.

§ 25. 1. Ochronę i pomoc można zakończyć z chwilą:

- 1) uwzględnienia wniosku osoby chronionej o zakończenie ochrony lub pomocy,
- 2) ustania zagrożenia życia i zdrowia osoby chronionej,
- 3) uzyskania dokumentów umożliwiających używanie innych niż własne danych osobowych lub możliwości zarobkowania.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może być cofnięty do czasu wydania postanowienia prokuratora.

§ 26. W przypadku zakończenia ochrony i pomocy, z wyłączeniem okoliczności określonych w § 22, Komendant Główny Policji może przyznać osobie chronionej jednorazową bezzwrotną pomoc finansową na zagospodarowanie.

§ 27. Traci moc obowiązującą rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie szczególnych warunków, zakresu i sposobu działania oraz cofania ochrony i pomocy świadkom koronnym i innym osobom (Dz. U. Nr 165, poz. 1196).

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

PREZES RADY MINISTRÓW

UZASADNIENIE

Przedmiotowy projekt rozporządzenia stanowi wypełnienie delegacji udzielonej Radzie Ministrów w art. 22 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. Nr 114, poz. 738, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”.

W związku z nowelizacją tej ustawy uchwaloną w dniu _____ (Dz. U. Nr _____, poz. _____), na nowo określono warunki i sposób udzielania ochrony i pomocy świadkom koronnym, podejrzanym, którzy spełnili warunki przewidziane w art. 3 ust. 1 ustawy, i osobom dla nich najbliższym oraz formy ochrony i pomocy.

Zakres zmian ustawowych jest na tyle rozległy, że nowelizacja dotychczas obowiązującego rozporządzenia jest niecelowa. Dlatego niezbędne było sporządzenie projektu aktu prawnego określającego, zgodnie z delegacją ustawową, szczegółowe warunki, zakres, sposób udzielania, cofania, wykonywania oraz zakończenia ochrony i pomocy.

Proponowane przepisy istotnie zmieniają i porządkują działania organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania, zarówno w sferze materialnej, jak i proceduralnej. Ciężar wykonywania ochrony i pomocy spoczywający na Komendancie Głównym Policji znalazł swoje odzwierciedlenie w ustawowym powierzeniu mu prawa do podejmowania decyzji dotyczących zastosowania i zmian określonych form ochrony i pomocy w zależności od okoliczności zagrożenia. Uprości to i uczyni bardziej ekonomiczną i elastyczną procedurę udzielania i wykonywania ochrony i pomocy.

Proponowane rozwiązania mają na celu doprowadzenie do przyspieszenia procedury podejmowania decyzji o udzieleniu ochrony i pomocy oraz precyzyjne określenie zasad stosowania ochrony i pomocy, przeciwdziałające próbom osób zainteresowanych (chronionych) rozszerzającego, nieuprawnionego interpretowania zasad jej wykorzystania, szczególnie w zakresie pomocy finansowej, pomocy w refundacji kosztów leczenia i zapewnienia tymczasowego lokalu mieszkalnego.

Wyraźnie rozdzielono stadia cofania i zakończenia pomocy i ochrony, określając, że w przypadku cofnięcia ochrony i pomocy, które zawsze wynikać będzie z powodu złamania przez osobę chronioną warunków jej udzielenia, osobie takiej nie będą przysługiwać żadne uprawnienia w odróżnieniu do osoby, która zakończy ochronę z naturalnych powodów. Rozwiązanie takie stanowić będzie dodatkową motywację do przestrzegania przez osoby chronione zasad i zaleceń niezbędnych do wykonywania ochrony i pomocy.

Ponadto wprowadzono przepisy szczegółowo określające zachowania osób chronionych w przedmiocie wywiązywania się z obowiązków, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy. Powinno to zapewnić właściwe zabezpieczenie interesów osób i instytucji oraz postępowań prowadzonych na podstawie ustawy.

Wprowadzono również definicję wykonywania ochrony osobistej wobec osób odbywających karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanych stanowiącą wskazanie do działań podejmowanych przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w przedmiocie realizacji zadań ustawowych.

Projekt rozporządzenia nie pociągnie za sobą dodatkowych skutków finansowych.